

Irudia: Ibai Gandiaga

“ Postmodernismoa garaiko dogmatismoaren ondorio izan zen ”

Jose Ignacio Linazasororekin solasean

Ibai Gandiaga *

Arkitektura postmodernoa entzun, eta zer datorkizu burura?

Postmoderno terminoa generikoa da eta jatorri filosofikoa du. 60ko hamarkada litzateke Modernitatearen krisiaren hasiera eta, hortaz, hortik aurrera jazo ziren adierazpen kultural eta intelektual guztiak izendatzeko balio du. **Horrexegatik, arkitekturaren alorrari dagokionez, 80ko hamarkadako jarduerari soilik aplikatzea ez da egokia.** Nolanahi ere, *moderno* delakoaren errebisioa Postmodernitateari lotzen zaio beti.

Garai horretan Donostian antolatu ziren “Semanas de Arquitectura” jardunaldietan izan zinen? Nola bizi zenituen?

Egon nintzen bai, are gehiago, Garairekin batera antolatu nituen jardunaldi haiek, baita bestelako jarduera batzuk ere 1973 eta 1976. urteen artean. Izan ere, garai hartan, Donostiako Arkitektoen Elkargoko Kultura Batzordearen zuzendaritzan elkarrekin geunden. Orduko arkitektura joerak Espainian zehar zabaltzeko, gertakari benetan garrantzitsua izan zelakoan nago. **Joera haiek arkitektura modernoa berrikusten zuten, arkitektura historikoa eta hiriaren azterketa oinarrian zutelarik.** Arkitekto talde ezberdinak sortu ziren ildo horren bidean, bai Euskal Herrian, bai Katalunian bai Andaluzian. Orduan, Aldo Rossik bere idatzietan zioena eta haren figura bera ziren eztabaidagai nagusiak. Euskal Herrian izan zuen eragina aipatzen duzu, bada, berantiarragoa izan zen, 80ko hamarkadan jada. Gainera, beste kutsu bat zeukan, ustezko *estilo* neoklasiko baten baitan. Hala, emaitza onak zein kaxkarrak sortu ziren, nolanahi ere, eztabaida nagusitik urruti zeuden.

Zergatik arkitekto postmodernoak izandakoak, egun ukatzen dute izana? Non da arkitektura pentsamendu honen ospe txarra?

Ez dakit zeini buruz ari zaren, baina nik neuk ez nuen sekula postmoderno kontsideratu neure burua, Michael Graves, Leon Krier eta bestelakoen ildotik. Aipatu arkitekto eta haien jarraitzaileek ez bezala, nire interesa arkitekturak duen

eraikuntza funtsera bideratu nuen, eta ez estilora. Hau nire lan guztietan ageri da eta ez du zerikusirik postmodernismoarekin, zeina irudi historizista edo bestelako baten kultura baino ez den.

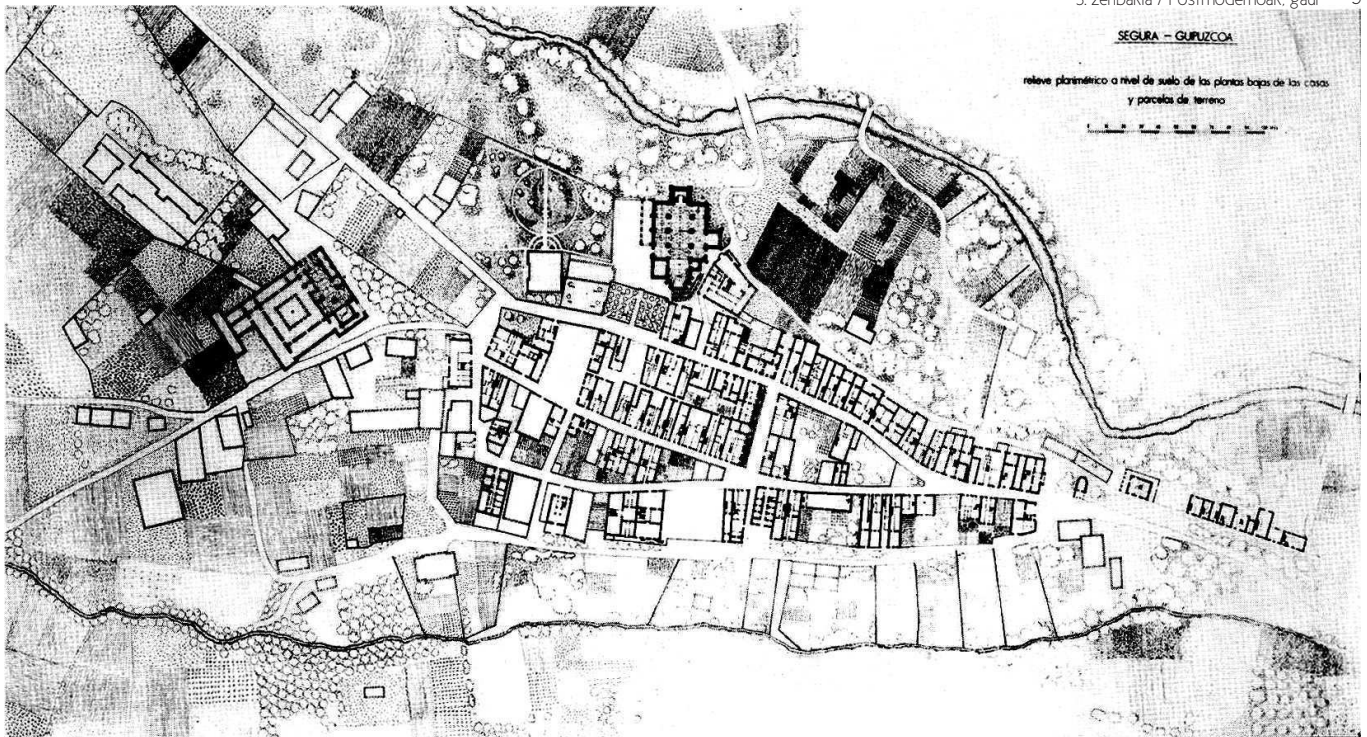
Esan beharra dago, nire lehen lanei, hala nola Migel Garairekin elkarlanean egindako Hondarribiko Ikastolari, Italiako tendenza mugimenduaren eragina egotzi niela. Hala ere, ez zen Rossi edo Grassi-ren lanen interpretazio literalik egin. **Zerikusi handiagoa zuen bestelako lan iluministekin edo H. Tessenow-eren lanekin.**

Lan haiek (iluministak eta Tessenowerenak) *Permanencias y Arquitectura Urbana* (1) edo *El Proyecto Clásico* (2) idatziek osatzen zituzten. Aipatu testuak niretzat oinarritzkoak dira eta hedapen nazional zein nazioarteko zabala izan zuten. Oraindik orain, defenditzen ditudan iritziei eusten diete. Horrexegatik ez dut nire ibilbidea ukatzen, are gehiago, hastapeneko idatzi eta proiektuekin, zorretan daude nire lan helduenak.

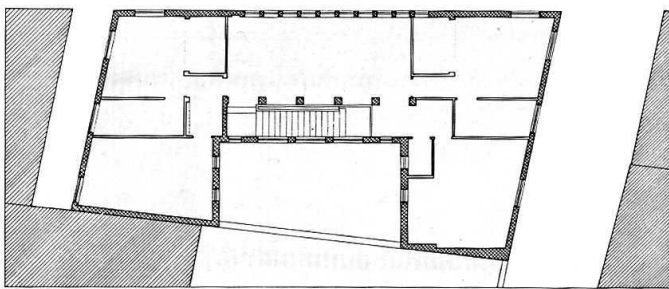
Bestalde, garai hartan ekoizitakoaren *ospe txarra*, etorkizuneari, egun egiten denak izango du. **Horrexegatik, arkitektura boladaka jarraitzeak, beti ondorio berberak dakartzala uste dut.** Norberaren arreta, kritiken joan-etorrietara zuzentzea ez da komenigarria.

Nola laburbilduko zenituzke arkitektura postmodernoren ekarpenak?

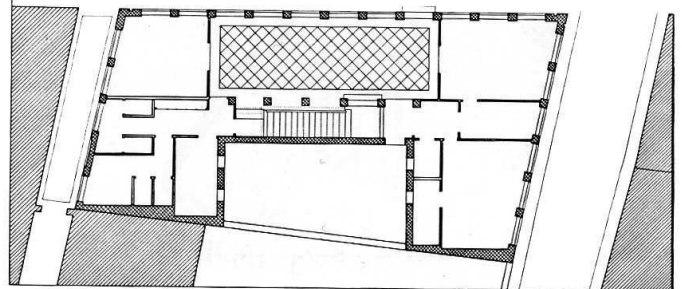
Rossi, Grassi, Hejduk eta bestelakoen lanei buruz ari bazara, are gehiago esango nuke nik. Alegia, 60ko hamarkadaren amaierako krisiaren zein modernoaren optimismoaren agortzearen adierazpena baino gehiago zela. Aldo Rossiren *L'Architettura della Città* (3) lanean adierazten den bezalaxe, hiriaren eitean, **Arkitekturak duen eraginaren alde eta hiri morfologiaren eta tipologiaren arteko harremanaren alde egindako apustu saiakera bat izan zen postmodernismoaren ekarpena.**

Segurako behe-oinplano partzelario eta tipologikoa. J. I. Linazasoro, 1974.

Segurako osasun-zentroa. J. I. Linazasoro, 1983-1985.

Azterketa honek, maila akademikoa bultzatu zuen baita (Italian behinik behin) lan profesionalarekiko mespretxua ere.

Hortaz, proiektuak duen izaeraren osotasuna baztertu zen. Ondorioz, irudiaren garrantzia nagusitu zen, diziplinaren berreskuratzea proposatzen baldin bazen ere. Arkitekturaren dekadentziaren iragarpen bat izan zen hortaz. **Nago, adibidez, Rossiren lanek baino, Le Corbusier berantiarrak edo L. I. Kahnek egokiago adierazten dutela historiak modernitateari oinordetzan lagatzen diona.**

Garai horretako zorrotasun geometrikoaren falta sumatzen al duzu gaur egun?

Ez dut uste zuzentasun geometrikoa soilak denik, nolabait zurrunkak diren eredu batzuk baizik. Hau ez da zertan txarra izan. Mies-en zurruntasuna ez da kritikarako arrazoia, baina sarri eskemaz zein simetria baliatzen zen, beharrik ez zegoenean ere.

Egia da arkitektura postmodernoaren zigilua inposizio estilistikoa bihurtu zela irakaskuntzan?

Postmodernismoa balizko aukera bakar bezala onartzea, garaiko dogmatismoaren ondorio zuzena da, kulturaren beste

alorretan bezalaxe. **Gehienak gazteak ginen oso, eta horrek joera hau indartu besterik ez zuen egin.** Fenomeno hau baina, edozein garaitan gertatu den zerbait da. Gaur egun bezalaxe, itxuraz *askeagoak* diren bestelako ereduak badira ere. Ikasleek beraien irakasleen lanak *kopiatzeko* joera dute, baldin eta haietan egunerokotasunaren adierazpena aurkitzen badute.

Garai horretatik interesatzen zaizun eraikinen bat aipatzekotan, zein azpimarratuko zenuke?

Meridako Museoa hoberenetakoa dela deritzot.

Erreferentziak

- (1) LINAZASORO, J. I. (1978): *Permanencias y arquitectura urbana: las ciudades vascas de la época romana a la Ilustración*, Gustavo Gili, Barcelona, [ISBN 84-252-0895-5].
- (2) LINAZASORO, J. I. (1981): *El proyecto clásico en arquitectura*, Gustavo Gili, Barcelona, [ISBN 84-252-1028-3].
- (3) ROSSI, A. (1968): *L'architettura della città*, Città Studi, Milano, [ISBN 9788825172829].